

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КЛІНІЧНОЇ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ

Матеріали 86-ї підсумкової конференції науковців
Буковинського державного медичного університету

Чернівці, БДМУ
2005

СУСПІЛЬНІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

М.М. Вахоцький

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТЕРМІНА “ПАРМЕДИК”
ТА МІСЦЕ ПАРМЕДИКІВ У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ’Я США.....153

Н.І. Войткевич, Г.В. Шаласва

ЕКСТРАЛІНГВІСТИЧНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ ЛІНГВІСТИЧНИХ
ПРОЦЕСІВ У МЕДИЧНІЙ І ПАРМЕДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ156

О.С. Гнатчук

ЖІНКИ-НАУКОВЦІ В МЕДИЦИНІ.....159

К.Ф. Заболотний, Л.І. Починок

ЗАПОЗИЧЕННЯ З КЛАСИЧНИХ МОВ У ТЕРМІНОСИСТЕМІ
„MUSIC” (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ).....162

Л.І. Запоточна

СПІВВІДНОШЕННЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОГО ТА
НАЦІОНАЛЬНОГО В АНГЛІЙСЬКІЙ МЕДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ165

З.М. Кекух, Г.М. Лапа

ЗАГАЛЬНА ЛІНГВІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА АНГЛІЙСЬКОЇ
ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ СУБМОВИ „ПАРМЕДИЦИНА”
У СТАТИЧНОМУ ТА ДИНАМІЧНОМУ АСПЕКТАХ.....168

Б.І. Лабінська

КОНТАМІНАЦІЯ НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ
ОДИНИЦЬ, ЩО ПОЗНАЧАЮТЬ ФІЗИЧНИЙ СТАН ЛЮДИНИ.....170

О.О. Маковська

ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНТРАЛІНГВАЛЬНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ
(НА ПРИКЛАДАХ АМЕРИКАНСЬКОГО ТА БРИТАНСЬКОГО
ВАРІАНТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ).....173

І.П. Одинський

ПРОБЛЕМА ЛЮДСЬКОГО ФАКТОРА В УМОВАХ СУЧАСНОЇ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ176

Л.Б.Потапова

СУСПІЛЬНЕ ЗДОРОВ’Я В УКРАЇНІ180

Л.І. Починок, І.Є. Томка

ДО ПРОБЛЕМИ МІГРАЦІЇ АНГЛІЙСЬКОГО СЛОВА186

І.П. Протасова

ДО ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ПАРМЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ,
ЩО ФУНКЦІОНУЮТЬ У НІМЕЦЬКІЙ СУБМОВІ МЕДИЦИНИ188

ЕКСТРАЛІНГВІСТИЧНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ ЛІНГВІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ У МЕДИЧНІЙ І ПАРАМЕДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Н.І. Войткевич, Г.В. Шалаєва

Кафедра іноземних мов

(зав. – доц. О.М. Рак)

Буковинського державного медичного університету

В умовах блискавичного розвитку науки і техніки надзвичайно підвищилась роль термінології, що дає підстави розглядати її як найважливіший об'єкт для дослідження в мовознавстві. Значення термінології настільки велике, що практично немає жодної галузі наукового пізнання, яку можна було б вивчати, засвоювати і розвивати далі, не володіючи спеціальною лексикою. Кількісні і якісні зміни у функціональних терміносистемах, стрімке виникнення нових підмов, у тому числі й підмови медицини та парамедицини, створює низку проблем, вирішення яких має велике практичне значення: упорядкування, систематизація і стандартизація термінології, оптимізація процесу навчання перекладу наукової медичної літератури і документації, інтенсифікація перекладацької діяльності.

Сьогодні знання медичної і парамедичної термінології є джерелом отримання інформації, інструментом поглиблення фахових знань. Звідси і виникає та увага до проблем термінології з боку лінгвістів і перекладачів, яка стала особливо помітною за останні десятиліття як в нашій країні, так і за кордоном. Успішна розробка теоретичних засад термінології сприяла зародженню нової наукової дисципліни – терміноведення, метою якої є сформулювати закономірності творення і функціонування термінів і терміносистем [3]. Але остаточне становлення даної дисципліни, на наш погляд, неможливе без дослідження теоретичних проблем термінології з позиції соціолінгвістики, невпинний розвиток якої дозволяє співставити як мовні, так і позамовні факти, встановити екстралінгвістичну

детермінованість лінгвістичних процесів у термінології. Останнє є надзвичайно важливим, оскільки дає можливість викрити причинно – наслідкові відношення лінгвістичних явищ, притаманних термінологічним підмовам, регулювати процес терміноутворення.

У підмові медицини і парамедицини, де кожен термін має визначену предметну і понятійну відносність, особливо виразно простежується матеріальний бік мови. Тому лінгвістичні процеси, що відбуваються в термінології, мають не тільки внутрішньомовну основу, але і зовнішньомовну екстралінгвістичну обумовленість, яка включає в себе функціональні, кореляційні, випадкові, можливі або дійсні зв'язки і закономірності [1].

Подібне дослідження можливе тільки при використанні соціолінгвістичного підходу. Соціолінгвістичними аспектами в термінології доцільно вважати походження і розвиток як окремих термінів, так і цілих терміносистем, співвідношення національного й інтернаціонального в термінології, шляхи і способи термінотворення, наявність синонімічних рядів, особливості термінологічної номінації, джерела полісемії, омонімії тощо. Соціолінгвістичні дослідження потребують глибоких і різносторонніх знань з мовознавства, соціології, філософії, культури, в нашому випадку – з тих галузей медицини і парамедицини, терміносистеми яких досліджуються.

У процесі пошуку термінів з метою отримання фактів, що свідчать про позамовні обумовленості лінгвістичних процесів у термінології, були використані методи синхронного історичного і порівняльного дослідження, а також метод кореляції мовних і медичних та парамедичних явищ.

Наше дослідження встановило наступні позамовні чинники, що зумовлюють інтенсифікацію процесу термінотворення: а) створення термінів з одним і тим же значенням у різних країнах та їх проникнення в інші мови як наслідок взаємообміну інформацією: напр., французьке запозичення *douche* поряд з англійським *shower* дало основу для утворення термінів *Charcot's douche*, *circular douche*; б) створення термінів спеціалістами різних галузей, які працюють над однією проблемою, напр., імуносорбентний метод дослідження антитіл отримав двояке вираження завдяки майже одночасній розробці проблеми різними групами вчених: *enzyme – linked immunosorbent assay* та *enzyme immunoassay of antibody and antigen*; в) створення

термінів шляхом фіксування різних ознак одного і того ж поняття: умови невагомості в космічній медицині передаються кількома термінами *zerogravitation environment*, в якому підкреслюється відсутність земного тяжіння, і *weightless environment* – відсутність почуття ваги; г) синонімія як один із найпродуктивніших і найпоширеніших чинників, напр., порок серця передається в англійській мові синонімічним рядом із 5 термінів: *cardiac defect*, *heart valvular disease*, *heart failure*, *heart disease*, *heart defect* [2].

Ми впевнені, подальше дослідження екстралінгвістичних явищ у процесі утворення медичних та парамедичних термінів, безумовно, виявить додаткові позамовні фактори, що сприяють терміноутворенню.

Література. 1. Глоба О. The Structural Analysis of Word-Families // Матеріали третьої міжнародної конференції „Лінгвістичні та методичні проблеми навчання мові як іноземній”. – Полтава, 2000. – С. 45. 2. Митина Е.М. Синонимические корреляции в пенитенциарной подсистеме английского языка // Матеріали четвертої міжнародної науково-практичної конференції „Лінгвістичні та методичні проблеми навчання мови як іноземної”. – Полтава, 2002. – С. 210-214. 3. Пшеничних А. Термінологічні новотвори в сучасній англійській мові // Матеріали третьої міжнародної конференції „Лінгвістичні та методичні проблеми навчання мові як іноземній”. – Полтава, 2000. – С. 63.